

Житомирський університет ім. І.Я. Франка
Соціально-психологічний факультет
Кафедра соціальної та практичної психології

**Взаємозв'язок пізнавальних інтересів
з успішною навчальною діяльністю молодших школярів**

Курсова робота

Студентки 37 групи

Соціально-психологічного
факультету

Костриці Віти Василівни

Науковий керівник:

Старший викладач

Г.П. Гніда

Житомир – 2009 р.

Зміст

Вступ.....	2
Розділ I. Теоретичний аналіз розвитку пізнавальних інтересів та навчальної діяльності в молодшому шкільного віці.....	4
1.1 Особливості пізнавальних інтересів молодших школярів.....	4
1.2 Основні етапи формування пізнавальних інтересів у процесі активності учнів.....	6
1.3 Особливості розвитку навчальної діяльності та її складові.....	8
Розділ II. Методи та методика дослідження.....	10
2.1 Методи впливу педагогів на навчально-пізнавальну діяльність молодших школярів.....	10
2.2 Методики, методичні підходи щодо дослідження пізнавальних інтересів молодших школярів.....	12
Розділ III Експериментальне дослідження пізнавальних інтересів.....	14
3.1 Аналіз результатів дослідження пізнавальних інтересів молодших школярів.....	14
3.2 Аналіз успішної навчальної діяльності молодших школярів.....	20
3.3 Знаходження кореляції між рівнем пізнавальних інтересів та успішною навчальною діяльністю.....	22
Висновки.....	25
Список використаних джерел.....	27

Вступ

Актуальність дослідження. У контакті з оточуючим світом людина знайомиться все з новими предметами і сторонами дійсності. Коли щось набуває деяку значимість для людини, воно викликає у неї інтерес специфічну направленість на неї особистості.

Інтерес – це сконцентрованість на певному предметі думок, які викликають мету ближче ознайомитись з ним глибше в нього проникнути, не випускати з поля зору.

Пізнавальний інтерес важливе особистісне утворення та характеристика навчального процесу. Являючись вираженням загальної направленості особистості, пізнавальних інтерес охоплює всі психічні процеси – сприйняття, пам'ять, мислення і т.д. пізнавальний інтерес стимулює пізнавальну активність учнів, спрямовує розвиток розумової, соціальної сфери особистості. У ході процесу пізнавальних інтересів активізуються навчання, діяльність особистості. Інтерес до того чи іншого предмету – до науки, музики, спорту веде до певної навчальної діяльності. Дуже багато уваги приділяється дослідженню проблем розвитку пізнавального інтересу та навчальної діяльності школярів, їх взаємозв'язок. Навчання є специфічною пізнавальною діяльністю. З мотивами навчання тісно пов'язані інтереси, вони взаємно переплітаються. Пізнавальний інтерес формується в організованій навчальній діяльності, спрямованій на оволодіння практичними навичками та знаннями.

Дослідження та вивчення даної проблеми є необхідним і актуальним у сучасній системі освіти та педагогічній науці.

Об'єкт дослідження: Дослідження пізнавальних інтересів навчальної діяльності у молодших школярів.

Предмет дослідження: Особливості взаємозв'язку пізнавальних інтересів та навчальної діяльності молодших школярів.

Мета дослідження: Дослідити особливості взаємозв'язку пізнавальних інтересів та успішної навчальної діяльності молодших школярів, виявити шляхи їх формування.

Гіпотеза дослідження: Між рівнем розвитку пізнавальних інтересів та успішною навчальною діяльністю молодших школярів існує прямий зв'язок.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати наукову літературу з питань пізнавальних інтересів та навчання молодших школярів.
2. Підбір методів та методик дослідження пізнавальних інтересів учнів.
3. Аналіз результатів дослідження пізнавальних інтересів, успішності молодших школярів.
4. Формування висновків і визначення рекомендацій.

Розділ І. Теоретичний аналіз розвитку пізнавальних інтересів та навчальної діяльності в молодшому шкільному віці.

1.1. Особливості пізнавальних інтересів молодших школярів.

У дитини з приходом у школу і початком навчання різним предметам виникають нові умови для розвитку пізнавальних інтересів. Пізнавальні інтереси не являються продуктом замкнутої природи дитини, вони виникають із контакту з оточуючим світом; особливий вплив на їх розвиток мають люди, які їх оточують. Пізнавальний інтерес школярів – виразна інтелектуальна спрямованість на пошук нового у предметах, явищах, подіях, супроводжувана прагненням глибше пізнати їх особливості, майже завжди усвідомлене ставлення до предметів, явищ, подій.[3; с.130]

Цей інтерес завжди є емоційно забарвленим (здивування, захоплення, радість від пошуку, переживання успіху, розчарування від невдач), виявляється у вольових діях, пізнанні нових сторін навколишньої дійсності.

Інтерес дитини до різних видів діяльності (мовлення, малювання, заняття музикою, ліплення і т.д.) зумовлений не тільки доступністю і привабливістю цих занять, а й віковими особливостями дітей.

Інтерес молодших школярів з віком зростає. Цей ріст залежить не тільки від віку дітей, а й від змісту та методів навчання.

Поняття «пізнавальний інтерес» можна трактувати по-різному, проте у деяких визначеннях простежуються спільні риси, що характеризують це поняття:

- Пізнавальний інтерес – це спонукання до діяльності, мотивація діяльності (М.Ф. Беляєв).
- Пізнавальний інтерес – це інтерес, збуджений змістом, який викликає бажання пізнати те, що невідомо учню (Г.Ващенко).
- Пізнавальний інтерес – це потреба у збагаченні розуму й серця. Так закріплюється допитливість і перетворюється у схильність до знань (Н.І.Новіков).

- Пізнавальний інтерес – особлива вибіркова спрямованість особистості на процес пізнання. Це взаємодія інтелекту і вольових процесів (Л.В.Лохвицька).
- Пізнавальний інтерес – це інтерес, що виникає на основі потреби, щось знати (А.Г.Ковальов).

Пізнавальний інтерес дитини не потрібно ігнорувати, його потрібно враховувати і формувати. Розв'язання і дослідження розвитку та формування пізнавальних інтересів є дуже важливим і актуальним, оскільки саме пізнавальні інтереси допомагають дітям навчатися, у майбутньому зорієнтувати і спрямувати свої зусилля на досягнення певної професії, що подобається і притягує, краще сприймати навколишній світ, глибше вивчати предмет, що подобається. Пізнавальний інтерес стимулює пізнавальну активність учнів, спрямовує розвиток розумової, психічної, соціальної сфери особистості, створює умови для формування навчальної діяльності учнів.

1.2.Основні етапи формування пізнавальних інтересів у процесі активності учнів.

Інтереси у дитини формується дуже рано і виникає на основі безумовного орієнтувального рефлексу, чи як назвав його І.П. Павлов «Що таке?» [5; с.120]

Роль пізнавальних інтересів в процесі діяльності велика, вони змушують особистість активно шукати способи пізнання оточуючого середовища від конкретного до абстрактного. Молодші школярі дуже різні у своєму ставленні до пізнання. Завдання вчителя пробудити в кожній дитини пізнавальну активність, допитливість, прагнення мислити, робити самостійні висновки.

Проблема розвитку пізнавальної активності у молодших школярів – це одна з найактуальніших в дитячій психології, оскільки активність є неодмінною передумовою формування розумових якостей особистості, її самостійності та ініціативності, спрямованості у вивченні певних предметів. Активність відіграє важливу роль у будь-якому пізнавальному процесі, вона завжди є вирішальною умовою успішної діяльності дитини та її розвитку. Активний інтерес, той який спонукає дитину оволодіти об'єктом інтересу, формує розвиток особистості, характер, здібності.

Активність, як мотиваційний компонент пізнавального інтересу, характеризується такими рівнями:

1.Репродуктивно-фактологічний – учень виявляє початкові творчі здібності, самостійно оцінює нові факти та явища, знаходить джерела інформації.

2.Описово-пошуковий – прагнення пізнати нове з допомогою вчителя.

3.Трансформаційний – учень виявляє особливі творчі здібності, вільний час присвячується предмету, що подобається, роботу виконує самостійно.

У процесі активності учнів виділяють етапи формування пізнавального інтересу за рівнем розвитку усвідомлення пізнавальних потреб, стійкості інтересу та здатності до пізнавальної активності.

Зацікавленість – перший етап розвитку пізнавального інтересу, основними характеристиками є нестійкість, довільний характер, вибіркова пізнавальна активність учня.

Допитливість – другий етап пізнавального інтересу, характеризується прагненням розширити свої знання з окремої теми, розділу, предмету. Основні психологічні характеристики цього етапу це - емоції здивування, почуття радості, відкриття.

Заглибленість – третій етап пізнавального інтересу, глибокий, стійкий, індивідуально значущий. На цьому етапі учень вже усвідомлює, що є наявність такого інтересу і виявляє відповідну пізнавальну активність. Під впливом пізнавального інтересу учень самостійно дізнається щось нове, опановує теоретичні аспекти змісту, самостійно знаходить причини події, розкриває причинно-наслідкові зв'язки, встановлює певні закономірності.

Спрямованість – четвертий етап розвитку пізнавального інтересу, характеризується свідомим прагненням учнів до глибокого і міцного засвоєння знань, до опанування теоретичних засад науки і застосування їх на практиці.

Пізнавальна активність учня має стійкий тривалий характер, завдяки їй формується науковий світогляд, утверджуються стійкі переконання особистості. Активність учня веде до успішної навчальної діяльності.

1.3.Особливості розвитку навчальної діяльності та її складові.

Початок шкільного навчання знаменує собою зміну способу життя дитини. Перехід до шкільного життя пов'язаний із зміною провідної діяльності з ігрової на навчальну. Дитина починає усвідомлювати, що вона виконує суспільно важливу діяльність – вчиться і значущість цієї діяльності оцінюють люди, які оточують її. Навчальна діяльність має яскраво виражену суспільну значущість і ставить дитину в нову позицію стосовно дорослих і однолітків, зміцнює її самооцінку, перебудовує взаємини в сім'ї.

Д. Ельконін зазначав: «саме тому, що навчальна діяльність є суспільною за своїм змістом, суспільною за своїм сенсом, за своїм виконанням вона є провідною у молодшому шкільному віці, у період її формування».[4; с.80] Навчальна діяльність є провідною, яка з першим кроком до школи опосередковує систему стосунків з навколишнім світом.

Навчальна діяльність – цілеспрямована діяльність учнів, результатом якої є розвиток особистості інтелекту, здібностей, засвоєння знань, оволодіння уміннями та навичками. На початкових етапах навчання у молодшого школяра ще немає пізнавальних інтересів до самого навчального матеріалу, вони формуються лише по мірі заглиблення в математику, мову, літературу і інші дисципліни. У дитини формується інтуїтивне прийняття цінності самого знання, яке необхідно підтримувати і розвивати з перших кроків шкільного навчання. Це дозволяє формувати у дітей пізнавальні інтереси як основу учбової діяльності.

Основними компонентами навчальної діяльності є: дії, навчальні дії, дії контролю, дії оцінки, навчальні завдання і операції, за допомогою яких, учні оволодівають змістом навчання; мотиви і форми спілкування учнів з учителем та між собою; результати навчання та його контроль і оцінка.

Розглянемо складові навчальної діяльності молодших школярів.

Змістові складові навчальної діяльності. До змісту кожного навчального предмету ставляться такі основні вимоги: науковість, ідейність, духовність. Зміст має бути оптимальним. Великий за обсягом зміст призводить до втоми

учнів, до зниження інтересу до навчання, до погіршення і гальмування інтелектуального розвитку учнів, до поверхневого засвоєння змісту навчання.

Цільові складові навчальної діяльності. Вони визначаються програмним змістом навчання. Сюди відносять: способи пізнавальної і практичної діяльності, формування в учнів позитивного ставлення до навчання,, засвоєння знань, формування умінь і навичок.

Мотиваційні складові учіння. В учнів молодшого шкільного віку формуються різноманітні навчальні мотиви. У деяких школярів мотиви учіння пов'язані з привабливістю самого шкільного процесу, з розумінням суспільної ролі школяра, особисті мотиви задоволення самолюбства, почуття власної гідності, намагання відзначитись в колективі однолітків, подолання труднощів, які виникають під час розв'язання учбових задач.

Операційні складові учіння. Повноцінне навчання залежить від активізації, мислительних, мовних, вольових дій. При характеристиці операційних складових учіння користується поняттями «дія», «уміння», «навичка». Якість учіння залежить і від учителя, методів навчання.

Емоційно-вольові складові учіння. Майже вся навчальна діяльність пов'язана із стресами учнів і класних керівників. Стрес у молодших школярів виникає при виконанні не дуже приємного навчального завдання, при одержанні небажаної оцінки.

Комунікативні компоненти учіння. Зростає значення слова, мовлення вчителя і учнів у їх учбовій діяльності в міру того, як учні ними оволодівають, навчаються читати, користуватися підручниками.

Результативні складові учіння. Результатами учіння учнів є їх знання, уміння, навички, психологічний розвиток і вихованість учнів

Контрольно-оцінні складові учіння пов'язані із контролем, самоконтролем.

Уміння вчитись виробляється у навчальній діяльності учнів, уміло керованим вчителем. Пізнавальний процес також в деякій мірі може залежати від навчальної діяльності вчителя.

Розділ II. Методи та методика дослідження.

2.1. Методи впливу педагогів на навчально-пізнавальну діяльність молодших школярів.

Стійкість інтересів до учбової діяльності молодших школярів залежить від того, як учитель вміє збуджувати і підтримувати інтерес своїх вихованців до набування знань, як пов'язує ці знання з життям. Формуванню пізнавальних інтересів учнів сприяє вміло побудована позакласна робота (заняття в гуртках, самостійне читання, перегляд телепередач). Організуючи навчально-пізнавальну діяльність учнів, педагоги повинні використовувати ситуації, якими захоплюються учні; наукові знання, вміння, навички значущі в різних життєвих ситуаціях.

Навчальна діяльність відбувається під керівництвом учителя за допомогою певних методів:

1. Методи стимулювання – методи, спрямовані на формування позитивних мотивів учіння, що стимулюють пізнавальну активність і сприяють збагаченню школярів навчальною інформацією. До них належать методи формування пізнавальних інтересів та методи стимулювання обов'язку й відповідальності в навчанні.

2. Метод навчальної дискусії. Обговорення будь-якого питання навчального матеріалу, суперечка, ґрунтується на обміні думками між учнями та вчителями. Під час дискусії учні взаємно збагачуються навчальною інформацією, навчаються самостійно мислити. Навчальна дискусія навчає прийомам аргументування, наукового доведення, виховує в учнів уміння активно обстоювати власну точку зору.

3. Метод забезпечення успіху в навчанні – метод, який передбачає допомогу вчителя відстаючому учневі, розвиток у нього інтересу до знань, прагнення закріпити успіх.

4. Метод пізнавальних ігор – спеціально створена захоплююча розважальна діяльність, яка має неабиякий вплив на засвоєння учнями знань, набуття умінь і навичок. Гра забезпечує емоційну обстановку відтворення

знань, полегшує засвоєння навчального матеріалу, створює сприятливий для засвоєння знань настрій, заохочує до навчальної роботи, знімає втому, перенавантаження.

5.Метод створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу, використання цікавих пригод, гумористичних уривків, цікаві випадковості, несподіванки з життя й дослідницької діяльності вчених.

6.Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу. У процесі викладання вчитель прагне на кожному уроці окреслити нові знання.

7.Метод опори на життєвий досвід учнів полягає в тому, що в повсякденному житті за межами школи вони щодня спостерігають різні факти, явища, процеси, події.

8.Методи стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні – передбачають пояснення школярам суспільної та особистої значущості учіння, висування вимог, дотримання яких, означає виконання ними свого обов'язку.

2.2. Методичні підходи, методики щодо дослідження пізнавальних інтересів молодших школярів.

Вчителю необхідно вчитися не лише встановлювати наявні кожному учню потреби, інтереси, мотиви, схильності, а також керувати процесом їх формування. Це керування відбувається за допомогою спостережень за діяльністю та поведінкою учнів, аналізу результатів їх діяльності, в процесі повсякденного ділового і дружнього спілкування з ними.

Розроблені методики вивчення пізнавальних інтересів, схильностей, успішності молодших школярів.

Методика 1. «Пізнавальний інтерес»

Мета: виявити характер та силу пізнавальних інтересів учнів.

Порядок проведення: учням без спеціального попередження і підготовки пропонується написати твір на одну з наступних тем на вибір:

1. Що я знаю про мову.
2. Що я знаю про математику.
3. Чим я люблю займатися.
4. Мій вихідний день.

Обробка отриманих даних: твір аналізується за обраною темою, за змістом твору. Такий аналіз дозволяє встановити характер інтересу учня (розважальний; спрямований лише на шкільну програму) і характеризувати силу даного інтересу. Дана методика легка в застосуванні і є продуктивною у дослідженні пізнавальних інтересів.

Методика 2. «Що нам цікаво?»

Мета: встановити характер і особливості пізнавальних інтересів і схильностей учнів.

Порядок проведення: учням пропонується відповісти на питання наступної анкети:

- 1) Що більше за все вам подобається у школі?

- а) спілкування з товаришами;
  - б) отримання оцінок;
  - в) дізнаватись про щось нове;
  - г) сам процес навчання;
  - д) самостійна робота;
  - е) щось інше.
- 2) Який навчальний предмет вам здається найважчим? (назвіть його)
- 3) Який навчальний предмет вам здається найбільш цікавим? (назвіть його)
- 4) Який з навчальних предметів ви вважаєте самим корисним для своєї підготовки до життя після закінчення школи?

Обробка отриманих даних: аналіз змісту відповідей дозволяє встановити характер пізнавальних інтересів учня та наявність у нього певних схильностей. Дана методика легка у застосуванні і є продуктивною у дослідженні пізнавальних інтересів.

Методика 3. «Вільні завдання»

Мета: встановити наявність у учнів пізнавальних інтересів та їх характер.

Порядок проведення: вчитель пропонує учням по бажанню виконати якесь вільне завдання з мови, математики, літератури, малювання, природознавства.

Обробка отриманих даних: результати виконання учнями вільних завдань оцінюються в залежності від їх вибору учнями, а також від кількості виконаних завдань з певних предметів. Суму отриманих балів за виконання вільних завдань можна характеризувати як показник рівня позитивного відношення до предмета, який він обрав для виконання завдання. Це свідчить про те, що учень цікавиться цим навчальним предметом більш ніж іншими.

Після проведення методик вчителю слід звернути увагу в майбутньому на інтереси своїх учнів і розвивати їх.

Розділ III. Експериментальне дослідження пізнавальних інтересів.

3.1. Аналіз результатів дослідження пізнавальних інтересів молодших школярів.

Методика 1. «Пізнавальний інтерес»

Прізвища учнів	Вибір твору			
	Про мову	Про математику	Чим люблю займатися	Мій вихідний день
Мінялук Вікторія				розважатись
Афанасьєва Аня			Читати книги	
Абрамчук Михайло				Грати з друзями
Маліновський Віталій			Займатись спортом	
Голанець Євген			Займатись спортом,малювати	
Умінська Настя			співати	
Смолянчук Давид				Грати за комп'ютером
Міськов Олег				Відпочивати у дворі
Сайківська Діана			Грати на комп'ютері,малювати	
Волошенко Микола			Грати в баскетбол	
Гулак Діана			Складати вірші, малювати	
Колодницька Світлана			Вчити уроки	

Титаренко Владислав			Гуляти з собакою	
Бухель Дар'я			Грати з друзями	
Зайчківський Дмитро			Допомагати бабусі, ходити в ліс	
Корзун Світлана			Читати, займатись спортом	
Полтавченко Андрій				Грати в футбол
Іщук Ольга			Займатись математикою	
Гайовий Іван				Грати на вулиці
Сігаєв Сергій				Грати з друзями

В результаті дослідження було виявлено , що в класі 80% дітей любить розважатися граючи з друзями на вулиці, граючи на комп'ютері. Діти люблять читати книги, займатися спортом, співати, грати в футбол. У 20% дітей відмічається певний інтерес до таких предметів, як малювання, читання, фізкультура, математика

Методика №2 «Що нам цікаво?»

Прізвище учнів	Що подобається в школі?	Предмет що є найважливі шим?	Предмет що є найбільш цікавим?	Предмет що є корисним?
Афанасьєва Аня	Дізнаватись щось нове	Логіка	Праця	Логіка
Мінялук Вікторія	Спілкування	Математика	Українська мова	Основи здоров'я
Сігасєв Сергій	Дізнаватись щось нове	Математика	Фізкультура	Англійська мова, фізкультура
Гайовий Іван	Дізнаватись щось нове	Англійська мова	Математика	Англійська мова, фізкультура
Іщук Ольга	Дізнаватись щось нове	Англійська мова	Українська мова	Фізкультура
Полтавчанко Андрій	Дізнаватись щось нове	Українська мова	Читання	Фізкультура
Корзун Світлана	Дізнаватись щось нове	Англійська мова	Фізкультура	Математика
Зайчківський Дмитро	Дізнаватись щось нове	Англійська мова	Фізкультура	Фізкультура
Бухель Дар'я	Дізнаватись щось нове	Математика	Фізкультура	Математика
Титаренко Владислав	Дізнаватись щось нове	Праця	Фізкультура	Фізкультура
Колодницька Світлана	Отримування оцінок	Математика	Фізкультура	Основи здоров'я

Гулак Діана	Дізнаватись щось нове	Математика	Фізкультура	Математика
Волошенко Микола	Самостійна робота	Українська мова	Малювання	Математика
Сайківська Діана	Дізнаватись щось нове	Математика	Малювання	Читання, математика
Міськов Олег	Дізнаватись щось нове	Англійська мова	Фізкультура	Математика
Смолянчук Давид	Щось інше фізкультура	Англійська мова	Фізкультура	Фізкультура українська мова
Умінська Настя	Процес навчання	Англійська мова	Фізкультура	фізкультура
Голанець Євген	Спілкування	Природа	Фізкультура	Основи здоров'я
Маліновські й Віталій	Дізнаватись щось нове	Музика	Фізкультура	Математика
Абрамчук Михайло	Отримування оцінок	Англійська мова	Фізкультура	Математика

В результаті даного дослідження діти визначили свої вподобання щодо навчання в школі до певних предметів. Дітям у школі найбільше подобається дізнаватись щось нове, спілкуватися, отримувати оцінки. Меншій кількості дітей подобається сам процес навчання, а також виконання самостійних робіт. Предмети, що є корисними для дітей даного класу: математика, фізичне виховання. Предмет, який є найбільш цікавим для дітей – фізкультура

У дітей четвертого класу виявляється найбільша цікавість до таких навчальних предметів, як англійська мова, математика, які вони вважають найважливішими.

Завдання вчителя розвивати інтереси дітей до предметів, яким вони надають перевагу, обирати завдання, які стимулюють пізнавальну активність учнів до інших предметів.

Методика №3 «Вільні завдання.»

Прізвище учнів	Завдання з мови	Завдання з математики	Завдання з природи	Завдання з літератури	Малювання
Сігаєв Сергій				+	
Гайовий Іван					+
Іщук Ольга	+				
Полтавченко Андрій					+
Корзун Світлана				+	
Зайчківський Дмитро		+			
Бухель Дар'я				+	
Титаренко Владислав	+				
Колодницька Світлана	+			+	
Гулак Діана				+	
Волошенко Микола		+			
Сайківська Діана					+
Міськов Олег					+
Смолянук Давид					+

Умінська Настя	+				
Голанець Євген					+
Маліновський Віталій				+	
Абрамчук Михайло					+
Мінялук Вікторія	+				
Афанасьєва Аня		+			

В результаті даного дослідження виявлено пізнавальні інтереси школярів до певних предметів, а саме: до малювання – 7, до мови – 5, до математики – 3, до літератури – 5. В усіх учнів класу немає інтересу до природознавства. Як бачимо більшості дітей подобається малювати, адже малювання – є однією з основних видів діяльності дітей молодшого шкільного віку. Цікавість до читання можна охарактеризувати тим, що дітям такого віку подобається дізнаватись щось нове і цікаве.

3.2 Аналіз успішності молодших школярів.

Зведена таблиця успішності учнів досліджуваного класу у навчанні.

Прізвище учнів	Оцінка за чверть					Середні показники
	мова	математ ика	літерату ра	природа	малюва ння	
Абрамчук Михайло	8	9	10	11	11	9,8
Бухель Дар'я	10	9	8	11	11	9,8
Волошенко Микола	9	7	8	10	10	8,8
Гайовий Іван	10	9	10	10	10	9,8
Голанець Євген	10	10	11	11	11	10,6
Гулак Діана	11	11	11	12	12	11,4
Зайчківський Дмитро	7	9	8	10	10	8,8
Іщук Ольга	8	7	6	9	9	7,8
Колодницька Світлана	7	6	8	9	9	7,8
Корзун Світлана	8	6	7	9	9	7,8
Маліновськи й Віталій	6	7	8	8	9	7,6
Міськов Олег	9	8	8	8	8	8,2
Полтаченко Андрій	6	6	7	8	9	7,2
Сайківська Діана	10	9	10	10	11	10,0

Сігасєв Сергій	10	8	9	11	11	9,8
Смолянюк Давид	6	6	6	8	8	6,8
Титаренко Владислав	11	11	11	12	12	11,4
Умінська Настя	10	9	10	11	11	10,2
Мінялук Віка	10	10	10	10	10	10,0
Афанасьєва Аня	10	10	8	11	10	9,8

3.3 Знаходження кореляції між рівнем пізнавальних інтересів та успішною навчальною діяльністю

Рангова кореляція рівня розвитку пізнавального інтересу та успішності в навчанні.

Прізвище учнів	Широта пізнавального інтересу	Показник успішності	Ранг X	Ранг Y	Різниця рангів	d^2
	X	Y	RX	RY	d=RX-RY	
Сігаєв Сергій	4	9,8	8	9	-1	1
Гайовий Іван	3	9,8	17	9	8	64
Іщук Ольга	3	7,8	17	16	1	1
Полтавчанко Андрій	4	7,2	8	19	-11	121
Корзун Світлана	4	7,8	8	16	-8	64
Зайчківський Дмитро	3	8,8	17	12,5	4,5	20,25
Бухель Дар'я	3	9,8	17	9	8	64
Титаренко Владислав	3	11,4	17	1,5	15,5	240,25
Колодницька Світлана	4	7,8	8	16	-8	64
Гулак Діана	4	11,4	8	1,5	6,5	42,25
Волошенко Микола	4	8,8	8	12,5	-4,5	20,25
Сайківська Діана	5	10,0	1,5	5,5	-4	16
Міськов Олег	4	8,2	8	14	-6	36

Смолянюк Давид	5	6,8	1,5	20	-18,5	342,25
Умінська Настя	3	10,2	17	4	13	169
Голанець Євген	4	10,6	8	3	5	25
Маліновський Віталій	4	7,6	8	18	-10	100
Абрамчук Михайло	4	9,8	8	9	-1	1
Мінялук Віка	3	10	17	5,5	11,5	132,25
Афанасьєва Аня	4	9,8	8	9	-1	1

Визначимо рівень зв'язку між рівнем пізнавального інтересу та успішністю учнів:

$$p = 1 - \frac{6 \times \sum d^2}{n \times (n^2 - 1)}$$

n – кількість учнів у вибірці;

$$p = 1 - \frac{6 \times 949}{20 \times (20^2 - 1)} = 1 - \frac{5694}{7980} = 0.29$$

$$p = 0.29$$

Отже, існує прямий істотний зв'язок між рівнем пізнавальних інтересів та успішністю учнів, що дає підстави вважати, що, можливо, коли вчитель буде розвивати інтереси дітей як до окремого предмету так і до всіх загалом за допомогою спеціально розроблених вправ, тим самим він сприятиме покращенню результатів успішності учнів.

Висновки.

Пізнавальний інтерес – важливе особистісне утворення яке стимулює пізнавальну активність учнів і тим самим сприяє розвитку розумової, психічної, соціальної сфери особистості, створює умови для формування творчої навчальної діяльності учнів, впливає на результати процесу навчання. Саме інтерес допомагає зняти інтелектуальну напругу, стимулює прагнення до знань, які засвоюються легше та вільніше. Також пізнавальний інтерес сприяє особистісному зростанню школярів. Наявність пізнавального інтересу у дитини допомагає і реалізації виховних завдань навчання, тобто допитливість, емоційна причетність до подій, що виявляються під час навчання, - все це пов'язано з зацікавленістю дитини, яка сприяє формуванню емоційно-ціннісних орієнтацій та спрямованості особистості на цінності суспільства.

Дані дослідження проводились в четвертому класі ЗОШ №32. Після проведення методик можна зробити певні висновки.

В даному класі спостерігається розвиток в учнів пізнавальних інтересів в більшій мірі до таких навчальних предметів: малювання, мови, літератури, фізкультури, виявляється цікавість також до точних наук, зокрема до математики. Вчителю даного класу дані рекомендації, які повинні бути використані у його професійній діяльності (підбір ефективних методів, засобів та прийомів навчання, стимулювання учнів до пізнавальної активності, до пошукової діяльності).

Пізнавальні інтереси молодших школярів більш розвинені у добре встигаючих учнів, а в менш встигаючих – навпаки. У ході проведення серії методик з'ясовано проблеми, які існують на шляху розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів.

Узагальнивши результати серії досліджень, можна зробити висновок, що гіпотеза, яка висувалася дійсно підтвердилася. Існує прямий істотний зв'язок між рівнем розвитку пізнавального інтересу та успішністю учнів, тому пізнавальні інтереси можна розглядати як рушійну силу активізації навчання,

розвитку пізнавальної активності учнів, важливий напрям підвищення ефективності навчальної діяльності.

Пізнавальний інтерес допомагає дітям краще засвоювати матеріал навчального предмету, з цікавістю вивчати факти, які не вивчаються на уроках, займатися самостійною та дослідницькою діяльністю.

Проблема дослідження пізнавальних інтересів молодших школярів є актуальною і потребує уваги, як психологів так і вчителів, зокрема початкових класів. Кожен вчитель повинен знати та вдосконалювати пізнавальні інтереси своїх учнів, адже тоді він зможе побудувати навчальний процес так, щоб діти з великим бажанням відвідували школу та кожного дня збагачували свій багаж знань так потрібний для дорослого життя.

Список використаних джерел.

- 1.Божович Л.И.Познавательные интересы и пути их изучения // Известия АПН РСФСРБ вып. 73 . –М.:АПН РСФСР ,1975.
- 2.Божович Л .И. Познавательные интересы и условия их формирования в детском возрасте :Труды института психологии.-М.,1955.
- 3.Гордон Л.А. Психологія і педагогіка інтересу.-К.: Рад.школа,1940.
- 4.Морозова Н.Г. Учителю о познавательном интересе.-М.: Знание,1999 г.
- 5.Музика О.Л. Курсові роботи з психології: Навч.посібник для студентів вищих навчальних закладів.- Житомир, 2007.-104 с.
- 6.Огороднійчук З.В. Пізнавальні інтереси учнів як фактор їх професійного самовизначення // Психологія.- К., 1990.- Вип. 35.
- 7.Практикум із загальної психології / За ред.Т.І. Пашукової.-К.: Знання, 2006. -203 с.
- 8.Практические занятия по психологии // Под.ред.Петровского.- М.: Просвещение, 1072.
- 9.Рубинштейн С.Я. Основы общей психологии.- СПб.: Питер, 2007.
- 10.Савчин М.В., Василенко Я.П. Вікова психологія : Навч.посіб.- К.: Академ-видав, 2006.-360 с.
- 11.Савченко О.Я. Розвиток пізнавальної самостійності молодших школярів.-К., 1982.
- 12.Скрипченко О.В. та інші. Вікова та педагогічна психологія.-К.: Просвіта, 2001.
- 13.Фридман Л.М. и другие.Изучение личности учащихся и ученических коллективов.- М.: Посвящение,1988.
- 14.Щукина Г.И. Педагогические проблемы формирования познавательных интересов учащихся.-М.: Педагогика,1988.